Suomen Eläinlääkäriliiton puheenjohtaja Kirsi Sarion katsaus Eläinlääkäripäivien avajaisissa 30.11.2016

Arvoisat kutsuvieraat, hyvät kollegat, naiset ja miehet,

Kuluva vuosi on Eläinlääkäriliiton 124. toimintavuosi. Vuosi on ollut vauhdikas. Olemme sen aikana sopeutuneet maan hallituksen linjauksiin, nostaneet työtaisteluvalmiutta ja allekirjoittaneet työaikaa pidentävän virkaehtosopimuksen sekä valinneet Eläinlääkäriliitolle uuden puheenjohtajan ja valtuuskunnan.

Olemme työstäneet edelleen liiton valtuuskunnan asettamia toiminnan tavoitteita.

- **ympäristöterveydenhuollon tulee säilyä yhtenä kokonaisuutena ja muodostaa itsenäinen yksikkö maakunnissa,**
- kaikille kotieläimille on turvattava ympärivuorokautinen eläinlääkintäpalvelu koko maassa
- Yhteinen terveys - teema One Health) on monipuolisesti esillä liiton kaikessa toiminnassa

Maakuntauudistus:

Maakuntauudistusta on valmisteltu koko vuosi. Suurin osa nykyisistä kuntien palveluista siirtyy vuoden 2019 alussa 18 maakunnan vastuulle. Maakunnille siirtyy sosiaali- ja terveystoimen järjestäminen, pelastuslaitos, ympäristöterveydenhuolto ja lisäksi monia aluehallinnon toimintoja. Tämän vuoden aikana on selvitetty ja kuvattu nykytilaa sekä suunniteltu uutta hallintomallia. Nykyiset maakuntien liitot ovat olleet konkreettisen valmistelutyön moottoreita.

Ympäristöterveydenhuollon maakuntauudistusta ei valmistella osana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kokonaisuutta, vaan osana muuta maakuntauudistusta. Valmistelutyössä on tärkeätä pitää ympäristöterveydenhuolto yhtenä kokonaisuutena ja pyrkiä siihen, että ympäristöterveydenhuolto muodostaa maakunnissa itsenäisen yksikön. Eläinlääkäriliiton tavoitteena on, että toimialamme ääni kuuluu maakunnassa ja että yhteistyö muihin toimialoihin on tehokasta. Ympäristöterveys tekee tiivistä yhteistyötä muun muassa perusterveydenhuollon, sosiaalitoimen, pelastustoimen ja maaseutuhallinnon kanssa. Yhteistä terveyttä edistetään perusterveydenhuollon rinnalla ja eläinsuojelussa asiakkaat ovat usein samoja, kuin sosiaalitoimella. Varautumis- ja valmiusasiat valmistellaan yhdessä pelastustoimen kanssa ja elintarvikkeiden alkutuotannon turvallisuus varmistetaan yhteistyössä maaseutuhallinnon kanssa. Toimialan paikka hallinnossa tulee olla itsenäinen yksikkö, ei siis muiden hallinnonalojen jaloissa vaan niiden rinnalla itsenäisenä toimijana. Uudistus tulee valmistella palveluiden ja toiminnan näkökulmasta, ei vanhojen hallintomallien perusteella. Uudistus on mahdollisuus, mikäli se tehdään viisaasti.

Hallinnonuudistus tarkoittaa myös sitä, että kahden vuoden kuluttua suurella osalla kollegoista vaihtuu työnantaja. Uusi työnantaja tulee olemaan itsehallinnollinen, vahvasti valtion ohjauksessa oleva maakunta. Uusi työnantaja tuo tullessaan myös uudet virkaehtosopimukset. Tällä hetkellä näyttää siltä, että Lääkärisopimuksen vahva asema säilyy ja tulevat maakuntaeläinlääkärit säilyvät siinä mukana. Lääkärikartelli jatkaa kaikkien lääkäriryhmien sopijaosapuolena. Toisena osapuolena on edelleen Kuntatyönantaja KT joskin sen nimi voi muuttua.

Hallinnonuudistukseen liittyy myös useiden lakien muuttaminen ja uudistaminen. Uusi, eläinlääkintähuoltolain korvaava laki eläinlääkäripalveluista, tullee lausunnolle alkuvuodesta.

Ensi vuoden alku tulee olemaan kiireinen. Muutkin ympäristöterveydenhuoltoa koskevat lait ovat lähes valmiit ja ovat tulossa lausunnoille. Eläinlääkäriliitto on valmistautunut lausumaan laeista tavoitteidensa mukaisesti. Väliaikaisen hallinnon on oltava valmis tulevan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Nyt ei ole enää aikaa hukattavaksi, vaan muutostyötä on tehtävä reippaasti. Muutoksen valmistelemisessa meistä jokaisen kannattaa olla aktiivinen, jotta muutoksesta tulisi ammattikuntamme kannalta paras mahdollinen.

Tämän vuoden aikana on tehty selvityksiä eläinlääkintähuollon kustannuksista sekä eläinlääkärien määrästä ja tarpeesta. Selvityksillä valmistaudutaan perustelemaan Eläinlääkäriliiton näkemyksiä hallinnonuudistuksessa. Uudistusta ovat ohjanneet suuret intohimot niin eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuusta kuin koko toimialan asemasta uudessa hallinnossa. Tehdyissä selvityksissä eläinlääkintähuolto on todettu olevan erittäin kustannustehokas. Kustannukset asukasta kohden ovat alhaiset noin10 euroa asukasta kohden. Samalla kustannuksella katetaan koko maassa ympärivuorokautiset eläinlääkäripalvelut sekä eläinten terveyden- ja hyvinvoinnin valvonta.

Kaikille kotieläimille ympärivuorokautinen eläinlääkintähuolto koko maassa

Liiton tavoitteena on pyrkiä **turvaamaan ympärivuorokautinen, laadukas eläinlääkäripalvelu kaikille kotieläimille koko maassa.** Laissa eläinlääkäripalveluista on olennaista, että siinä todetaan maakuntien velvollisuus järjestää ympärivuorokautiset eläinlääkäripalvelut kaikille kotieläimille. Velvoite turvaa hoidon sekä eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonnan koko maassa. Koko maan kattava viranomaisvalvonta on nyt erittäin tarpeellinen, sillä tautipaine on tällä hetkellä harvinaisen kova; etelästä ja idästä uhkaa Afrikkalainen sikarutto, lännestä lintuinfluenssa. Lisäksi katukoirien tuonti muualta Euroopasta on merkittävästi lisääntynyt, jolloin niiden mukanaan tuomien eläintautien sekä eläinten ja ihmisten yhteisten tautien eli zoonoosien todennäköisyys on kasvanut.

Kuluttaja- ja kilpailuvirasto on jatkanut eläinlääkintähuollon kilpailuneutraliteetin selvittämistä. Viraston selvitystyö on aiheuttanut hämmennystä ja epävarmuutta eläinlääkärien keskuudessa. Kollegat ovat pohtineet, uhkaako viraston selvitys ja mahdollinen lausunto kunnallista eläinlääkintähuoltoa. Selvityksessä on tällä hetkellä tauko siihen asti, kun eläinlääkintää koskeva uusi lainsäädäntö tulee lausunnolle. Selvitystyön aikana ammattikunta on joutunut keskustelemaan peruseläinlääkinnän määrittelystä ja siitä, kuinka vaihtoehtoisessa mallissa eläinlääkintäpalvelut voidaan tuottaa kattavasti koko maassa. Keskustelun tiimellyksessä on hyvä muistaa, ettei peruseläinlääkintää nykyisenkään lain perusteella ole ollut tarkoitus yhtiöittää, vaan kunnilla on oikeus ja velvollisuus vastata ympärivuorokautisista palveluista.

Meille eläinlääkäreille on tärkeää, että kaikki eläimet tulevat asianmukaisesti hoidetuksi, riippumatta niiden lajista, rahallisesta arvosta, sijaintikunnasta tai eläinlääkärin työnantajasta. Mikäli hyvinvointiyhteiskuntamme edelleen pitää tärkeänä, että kaikki eläinlääkärin hoitoa tarvitsevat eläimet hoidetaan vuorokaudenajasta riippumatta, on päivystyksen järjestäminen turvattava. Viime kädessä kyse on eläinten suojelusta ja hyvinvoinnista.

Eläinlääkäriliitosta ja ammattikunnasta

Olen toiminut kuusi vuotta Eläinlääkäriliiton puheenjohtajana, tänä aikana on tapahtunut paljon. Kyse on siis pitkästä ajasta ja suurista muutoksista. Kuusi vuotta sitten eläinlääkäreistä oli edelleen pula, sijaisten saaminen oli vaikeata, eikä kaikkiin virkoihin ollut hakijoita. Eläinlääkäriasemat olivat lähes poikkeuksetta eläinlääkärien omistamia ja eläinlääkärit olivat eläinlääkärien työnantajia. Nyt suuri kansainvälinen sijoittajien omistama ketju hallitsee yli puolta eläinlääkinnän markkinoista.

Viimeisten kolmen vuoden aikana eläinlääkärien työttömyys on lisääntynyt, nuoret eläinlääkärit ovat huolissaan omasta työllistymisestään ja jotkut pohtivat jopa alan vaihtoa. Ammattikunnan on hyvä laajentaa näkemystään ja huomata, että kaikki ylemmän korkeakoulututkinnon työpaikat ovat myös eläinlääkärien haettavana. Eläinlääkärien jatkokoulutus, erityisesti erikoistumiskoulutus, ei vastaa kysyntää ja sen uudistusta on kiirehdittävä, sillä erikoistuneista eläinlääkäreistä on edelleen pulaa.

Muutoksista huolimatta ja juuri niiden takia on ammattikuntamme yhtenäisyys entistä tärkeämpi. Eläinlääkärien osaaminen ja asiantuntemus on vertaansa vailla. Me olemme saaneet monipuolisen ja erinomaisen koulutuksen, joka valmistaa meitä monenlaisiin työtehtäviin. Asiantuntemus on ammattikunnan sisällä laaja ja monipuolinen, jokainen voi tuoda omaa erityisosaamistaan keskusteluun sen sijaan, että tiukassa tilanteessa käännymme toisiamme vastaan. **Kollegiaalisuus kantaa ja kannattaa aina**. Tärkeätä on myös jatkaa ja lisätä keskustelua muiden alojen ammattilaisten kanssa, jotta muutkin näkevät eläinlääkärin laaja-alaisen koulutuksen ja osaamisen olevan hyödyksi koko yhteiskunnan kehittämisessä.

Kuluneen vuoden muutokset

Viime Eläinlääkäripäivien jälkeen liittoon on liittynyt 111 jäsentä ja liitosta on eronnut tai erotettu 61 jäsentä. Nyt Eläinlääkäriliitossa 2 704 jäsentä, mikä edustaa noin 85 prosenttia Suomessa laillistetuista eläinlääkäreistä.

Olemme saaneet suruviestejä seuraavien kollegojen kuoltua: Sari Granholm, Kalevi Halinen, Timo Helle, Kirsti Manninen, Jorma Pudas, Hannele Rainivaara, Tore Sandås, Carl Wahlberg, Gösta Wasastjerna ja Pertti Vehviläinen.

Pyydän teitä nousemaan ja kunnioittamaan poismenneiden muistoa hetken hiljaisuudella.

Syksyllä pidettiin valtuuskunnan vaalit. Vaaleissa oli ennätysmäärä ehdokkaita. Valtuuskuntaan valitaan kolmen vuoden välein 30 varsinaista ja 10 varajäsentä. Nuoret eläinlääkärit aktivoituivat näissä vaaleissa ja saivat valtuuskuntaan viisi varsinaista jäsentä ja yhden varajäsenen. Aktiivisuus siis kannattaa. Kiitän kaikkia ehdokkaita ja onnittelen valituksi tulleita. Ammattikuntamme on keskellä myllerrystä ja on erinomaista, että jäsenet ovat halukkaita ja innokkaita osallistumaan ammattikuntamme ja toimialamme kehittämiseen.

Vaaleissa valittiin uusi valtuuskunta, joka järjestäytyi viime viikonloppuna. Valtuuskunnan puheenjohtajaksi valittiin Hanna Nurmi. Valtuuskunnan valinta Eläinlääkäriliiton uudeksi puheenjohtajaksi on Päivi Lahti. Sydämelliset onnittelut valituille!

Kansainvälinen toiminta on jatkunut aktiivisena. Euroopan Eläinlääkärijärjestön FVE:n kokouksissa pohjoismaiset eläinlääkärit ovat vahvasti eri mieltä muiden Euroopan maiden eläinlääkärien kanssa antibioottien käytöstä ja myymisestä. Antibioottien käyttö ja resistenssi ovat näiden Eläinlääkäripäivien yhteisenä teemana. Resistenssin muodostuminen uhkaa monissa maissa. Erityisesti resistenssiä on sellaisissa maissa, joissa antibiootteja voi ostaa vapaan kaupan tuotteina. Suomalainen antibioottipolitiikka on melko tiukkaa ja lääkkeiden käyttö maltillista. Antibiootteja käytetään diagnoosiin perustuen. Tämän vuoksi antibiooteille resistenttien mikrobien määrä on Suomessa alhainen. Tilanne Suomessa on hyvä, sillä eläinlääkärit ja lääkärit ovat toimineet yhdessä ymmärtäen asian tärkeyden. Toivon, että tilanne kansanterveyden kannalta säilyy edelleen hyvänä.

Työmarkkinakatsaus

Työmarkkinoilla on vuoden aikana tapahtunut paljon. Keväällä neuvoteltiin ylimääräinen työmarkkinakierros. Syynä oli maan hallituksen päätös edistää kilpailukykyä ja yritys nostaa taloutemme uuteen nousuun. Sopimuksen nimeksi annettiin Kilpailukykysopimus. Siihen liittyi sopimus työajan pidennyksestä ja lomarahojen leikkaamisesta. Sopimus allekirjoitettiin pitkän neuvottelun tuloksena. Sopimus oli työntekijäjärjestöille vaikea, sillä pitkästä aikaa allekirjoitettiin sopimus, joka huonontaa työehtoja. Erityisen vaikea sopimus on lääkäriryhmille, sillä nyt allekirjoitettu sopimus pidentää lääkäriryhmien työaikaa keskimääräistä enemmän. Keväisellä päätöksellä kuitenkin vältytään uudelta työajan pidennykseltä, joka on tulossa, kun työaikoja yhtenäistetään vuonna 2019. Kilpailukykysopimus koskettaa julkisen sektorin työntekijöitä laajasti.

Ylimääräisen neuvottelukierroksen lisäksi moni eläinlääkäreitä työllistävä työnantaja on vuoden kuluessa käynyt yhteistoimintaneuvottelut. Jäsenet ovat kaivanneet ja saaneet neuvontaa sekä menettelytavoista että työsopimuksista. Liiton toimisto on ollut täystyöllistetty, kun apua ja neuvontaa on tarvittu

samanaikaisesti monella rintamalla. Kiitos toimistolle sitkeydestä ja hyvästä asiakaspalvelusta. Parhaillaan on käynnissä yt-neuvottelut eläinlääkärien suurimman työnantajan, Evidensia eläinlääkäripalvelujen kanssa. Nämä neuvottelut koskevat noin 190 eläinlääkäriä. Liiton tavoitteena on avustaa jokaista apua tarvitsevaa jäsentä.

Mukavia tapahtumia

Vuoden eläinlääkäriksi valittiin tarkastuseläinlääkäri Kristiina Törmä**.** Hän toimii johtavana tarkastuseläinlääkärinä, Tarkastuseläinlääkäriyhdistyksen puheenjohtajana ja luottamusmiehenä. Lisäksi vuoden eläinlääkäri osallistuu aktiivisesti Eläinlääkäriliiton valtion valiokunnan toimintaan. Vuoden eläinlääkärin puhe kuullaan aivan kohta.

Valmistaudumme parhaillaan viettämään **liittomme 125-vuotisjuhlaa** itsenäisyytemme 100-vuotisjuhlavuonna 2017. Järjestelytoimikunta on kehittänyt juhlavuoden ohjelmaa ja suunnitellut juhlia, seminaareja ja muita mukavia tapahtumia pitkin juhlavuotta. Lisäksi kollega, filosofian tohtori ja historioitsija Katri Helminen on tehnyt valtavan työn ja kirjoittanut upean ja erittäin mielenkiintoisen Eläinlääkäriliiton juhlavuoden historiakirjan. Katsomalla menneisyyteen huomaamme, kuinka yhteiskuntamme on kehittynyt yli sadan vuoden aikana. Ammattikuntamme on ollut aktiivisesti mukana kehittämässä ja toteuttamassa monia kansanterveyttä edistäviä ja parantavia uudistuksia. Sata vuotta sitten kuluttajat sairastuivat ja kuolivat zoonooseihin ja elintarvikevälitteisiin mikrobeihin. Eläinlääkärit tutkivat eläimiä ja elintarvikkeita ja kehittivät uusia menetelmiä, kuten maidon tarkastuksen, pastöroinnin ja lihantarkastuksen. Lisäksi zoonoosien kartoitus ja hävittäminen paransivat kansanterveyttä tavalla, josta ammattikuntamme voi syystä olla ylpeä. Elinajan ennuste on noussut noista ajoista vuosikymmeniä.

Työn kansanterveyden hyväksi on kuitenkin jatkuttava painottuen olennaiseen, sillä muuten hyvä tauti- ja resistenssitilanteemme katoaa. Ihmisten, eläinten ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden liikkuvuus lisää tautipainetta merkittävästi.

Liiton kokonaan omistama yritys Fennovet Oy täyttää tänä vuonna 20 vuotta. Onnittelut hyvää tulosta tekevälle yritykselle ja kiitos kaikille Fennovetin ja Tilipalvelu Ellin työntekijöille! Lisäätte omalla työllänne eläinlääkärien osaamista ja hyvinvointia. Fennovet juhlistaa syntymäpäiviään runsaan kahden viikon kuluttua.

Kiitän puheenjohtajana kuluneesta kuudesta vuodesta. Vuosiin on mahtunut onnistumisia ja mahalaskuja. Kiitos teille kaikille avusta ja tuesta asioiden edistämisessä ja nöyrimmät anteeksipyynnöt epäonnistumisista. Olen puheenjohtajakauteni aikana lohduttautunut lauseella ”Jos ei mitään tee, ei myöskään tee virheitä”. Työntäyteiset vuodet ovat olleet mielenkiintoiset ja rikkaat. Uusi puheenjohtajamme Päivi Lahti ei tule pääsemään vähällä, vielä on työtä tekemättä!

Liiton työ eläinlääkärien edunvalvojana jatkuu. Ja koska liitto muodostuu meistä jäsenistä, toivon aktiivista palautetta ja ideoita toiminnan kehittämiseksi. Me yhdessä saamme aikaan muutoksen parempaan.

Kiitos

Lausun suuret kiitokset Eläinlääkäriliiton koulutusvaliokunnalle sekä Fennovetin ja liiton toimiston henkilökunnalle. Olette jälleen tehneet valtavan hienoa työtä valmistellessanne meille tämän vuoden Eläinlääkäripäivät.

Nautitaan päivistä ja yhdessä olosta. Ollaan ylpeitä siitä, että saadaan olla osa eläinlääkärikuntaa. Antoisia Eläinlääkäripäiviä.

Lisätietoja: puheenjohtaja, ELL Kirsi Sario, puh. 050 911 9117 ja kirsi.sario@sell.fi
www.sell.fi